

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Туризм и транспорт през 2020 година и след това“

[COM(2020) 550 final]

(2020/C 429/27)

Докладчик: **Panagiotis GKOFAS**

Консултация	Комисия, 17.6.2020 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Единен пазар, производство и потребление“
Приемане от секцията	4.9.2020 г.
Приемане на пленарна сесия	18.9.2020 г.
Пленарна сесия №	554
Резултат от гласуването	217/2/0
(„за“/„против“/„въздържал се“)	

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК счита, че съобщението на Европейската комисия COM(2020) 550 final следва да бъде стратегически политически инструмент за преосмисляне на устойчивия модел на ЕС в областта на туризма и транспорта. ЕИСК призовава за цялостен пакет от мерки с насоки и препоръки, целящи:

- 1) безопасно възстановяване на неограниченото, свободно движение, координирано отваряне на вътрешните граници и премахване на контрола по вътрешните граници;
- 2) безопасно възстановяване на транспорта и свързаността след приемането на споразумение за обща политическа рамка за всички държави — членки на ЕС;
 - безопасно продължаване на предоставянето на услуги в областта на кулинарния туризъм и хотелиерството;
 - намиране на баланс посредством споразумение между държавите — членки на ЕС, относно безопасното и общо управление на решенията и политиките за границите и транспорта. Докато се извършват проверки за COVID-19, ще има достатъчно персонал за управление на непосредственото и бързо преминаване на хората;
 - осигуряване на финансиране за обучението на работещите в хотели, ресторанти, заведения за обществено хранене, музеи, плавателния туризъм и т.н., за да могат да прилагат правилно мерките за предотвратяване на COVID-19;
- 3) гарантиране, че здравето и безопасността са основен приоритет във всеки контекст, независимо дали става въпрос за пътувания или не, тъй като това е единственият начин да се възстанови доверието в движението на хора;
- 4) приемане на нов формуляр за данни за пътниците (PLF) на равнището на ЕС, тъй като тази система би могла да осигури допълнителна добавена стойност на равнището на ЕС в редица области:
 - мониторинг на равнището на ЕС: ако всички държави членки се съгласят да споделят както новата информация от PLF, така и информацията от лабораторните резултати за пътуващите, бихме могли да постигнем икономии от мащаба по отношение на средствата за тестване⁽¹⁾. Ако всички държави от ЕС се съгласят да използват тази технология (като Белгия и Германия досега) и един и същ нов стандартен формуляр PLF, могат да се направят

⁽¹⁾ Гърция прави 7 000 теста на ден; можем с много висока степен на доверие да определим случаите в най-проблематичните държави.

надеждни оценки и прогнози на равнището на градовете, като по този начин се осигурява информация за политиките на национално равнище и на равнището на ЕС. Това усилие ще олицетворява ролята на ЕС: чрез иновации и сътрудничество можем да постигнем нашите общи цели — обществено здраве и икономическа дейност в период на криза.

- паспорт за COVID-19: една от най-предизвикателните задачи за нашия туристически сезон е потвърждаването на валидността на тестовете чрез полимеразна верижна реакция (PCR). Ако всички държави членки решат да приемат една и съща платформа за PLF, тогава всички акредитирани лаборатории биха могли да съобщават резултатите чрез самата платформа, като по този начин се създаде паспорт за COVID-19 на всички пътници, който може да се ползва с доверие и да гарантира минимален риск, свързан с пътуването;
- 5) създаване на общ стратегически план на ЕС, който да помогне на държавите членки да прилагат икономически мерки и мерки за подкрепа на МСП в областта на туризма, на ресторанти, хотели, туристически агенции, екскурзоводи и т.н.;
- преодоляване на липсата на ликвидност с пряко финансиране, по-специално на микропредприятията, и възстановяване на доверието на бизнеса, както и издаване на ваучери за пътуване;
 - незабавен достъп и одобрение на кредити за всички държави членки под надзора на ЕЦБ и ЕС, с гаранции от ЕС и държавите членки;
 - незабавно създаване на европейски механизъм за наблюдение на прилагането на мерките за подкрепа на МСП и работниците, по-специално във връзка с ликвидността, отпускането на кредити и прозрачността на мерките за подкрепа;
- 6) укрепване и разширяване на програмата SURE, която покрива обезщетенията за безработица на работниците и компенсирането на заплатите в МСП; МСП следва да бъдат освободени от плащането на част от заплатите и от тях следва да се изисква да включат работниците си в националните схеми, финансирани от програмата SURE;
- 7) европейските и националните институции, компетентни за въвеждането на програмата SURE, следва да се консултират по подходящ начин с организациите на МСП;
- 8) програмата SURE следва да покрие изцяло заплатите и осигурителните вноски на работниците в сектора на туризма и транспорта, които са загубили работата си поради пандемията, например в ресторантьорството, хотелите, авиокомпаниите, круизните кораби, туристическите автобуси, летищата, пристанищните терминали, плавателния туризъм и екскурзоводите поне до 30.6.2021 г.;
- 9) данъчни облекчения с мораториум върху данъчните задължения, ad hoc пакет от мерки за стимулиране на туризма и транспорта за всички МСП в сектора на туризма за периода 2020—2024 г. ЕИСК счита, че в рамките на хармонизирана система на ЕС в областта на ДДС следва да се прилага намалена ставка на ДДС по отношение на хотели, ресторанти, пътнически услуги, плавателен туризъм (чартиране на плавателни съдове, яхтени пристанища), автобуси, екскурзоводи и др. Такива мерки обаче следва да бъдат обвързани със защитата на правата на работниците и предоставяне на гаранции, че няма да се правят съкращения. Освен това всяка финансова подкрепа, като например държавна помощ, заеми или освобождаване от данъци, следва да се предоставя само на предприятия, които:
- запазват работните места/създават достойни работни места и зачитат правата на работниците,
 - не са регистрирани в данъчни убежища и винаги са плащали дължимия си дял данъци и социалноосигурителни вноски;
- 10) регламентиране на икономиката на сътрудничеството в областта на туризма и по-специално в сектора на екскурзоводите. Приканване на правителствата на държавите членки да регламентират икономиката на сътрудничеството в сектора на екскурзоводите и да прилагат законодателни и административни мерки за гарантиране на равни условия на конкуренция;
- 11) всички програми за подкрепа за хотели, ресторанти, екскурзоводи, автобусни компании, пътнически агенции, плавателен туризъм и др., както и за самостоятелно заети работници, по отношение на ликвидността, паричната и фискалната политика следва да продължат най-малко 10 месеца след връщането към нормалния живот в съответствие с позицията на Световния съвет по пътувания и туризъм.
- 1.2. Паричната и фискалната политика на Еврогрупата/Европейския съвет/ЕЦБ не се предава симетрично към всички държави членки, особено към най-уязвимите и най-тежко засегнатите, поради което Комисията трябва да поеме по-активно ролята си на пазителка на Договорите и да гарантира симетричното възстановяване на единния пазар по следния начин:
- 1) да изготви насоки за правителствата и банките относно начините за оказване на подкрепа на туристическия и хотелиерския сектор и да предостави подходяща помощ (напр. посредством съвместна работна група за всяка държава, съставена от служители на Комисията и на ЕИСК), както и

- 2) да наложи правилното прилагане на политиката, одобрена от Европейския съвет, посредством политика на „назоваване и порицаване“. Комисията трябва да открие и посочи спорни банкови практики или решения на правителства, противоречащи на специфичните за всяка държава препоръки, излизащи извън европейския семестър и действащи проциклично по отношение на него;
- 3) необходимо е спешно да се постигне „джентълменско споразумение“ относно авиокомпаниите, договорено и наблюдавано от Комисията, компетентните национални органи, представителните икономически и социални партньори и организации, представляващи потребителите и пътниците, за да се избегнат прояви на хищническо поведение;
- 4) мерки за данъчни облекчения за МСП в туристическия сектор, с мораториум върху данъчните задължения и суспендиране на просрочени данъчни задължения до 31.12.2020 г., както и въвеждане на достатъчни погасителни вноски от 1 април 2021 г.

1.3. Поради липса на данни за развитието и положението на туристическите предприятия ЕИСК създаде онлайн въпросник, чрез който да оцени по-добре предложенията в това становище. На въпросника отговориха над 170 организации от целия ЕС, или около 3 500 000 представители на туристическия сектор, включително от сектора на ресторантьорството и хотелиерството, услугите по настаняване, туристическите агенции, развлекателната индустрия, плавателния туризъм, екскурзоводството, транспортните услуги и др. От въпросника могат да се изведат следните основни данни:

- 88 % от респондентите посочват, че са били сериозно засегнати от кризата, причинена от пандемията;
- според 81 % от респондентите кризата ще има дългосрочни последици за техния сектор;
- почти 55 % от респондентите посочват, че е малко вероятно секторът, който представляват, да оцелее през 2021 г. (за 45 % е малко вероятно, а според 10 % едва ли ще оцелее);
- според 77 % от респондентите равнището на заетост в сектора, който представляват, е намаляло през 2020 г.;
- според 90 % от респондентите стопанският оборот е намалял през 2020 г. (според 49 % от тях спадът е бил с над 70 %);
- 51 % от респондентите очакват края на кризата да бъде след 2021 г.;
- 73 % от респондентите посочват, че секторът, който представляват, ще се нуждае от повече от една година, за да възстанови икономическите си резултати и доверието си във вътрешния пазар и в международните туристически потоци;
- според респондентите приоритетите на националната и европейската политика за туристическия сектор са: ваксина срещу COVID-19 (66 % от респондентите), схеми за директно финансиране/финансова подкрепа (63 %), здравни протоколи (56 %) и отсрочване на данъци (45 %).

1.4. Съществува неотложна нужда от интензивен социален диалог и съдържателна политическа програма, за да се договорят актуализирани секторни колективни споразумения за секторите на туризма и транспорта, които да включват МСП и представителните организации на МСП, които са засегнати в най-голяма степен от COVID-19.

2. Общи бележки

2.1. Епидемията от COVID-19 парализира туристическия сектор: тя създаде големи трудности на пътници, които се опитваха да се приберат у дома, и опустоши икономиките, които зависят в много голяма степен от туризма.

2.2. Туристическият сектор в ЕС осигурява работа на около 22,6 милиона души ⁽²⁾. Той представлява 11,2 % от общата заетост в ЕС. През 2019 г. е допринесъл за 9,5 % от БВП на ЕС. През 2018 г. в ЕС-27 е имало 600 154 туристически заведения, а търсенето на нощувки в места за туристическо настаняване е наброявало около 1 326 049 994 нощувки. В много държави членки, европейски региони и градове туризмът допринася значително за икономическата и социална тъкан. Освен това секторът осигурява жизнено необходимите работни места и доходи, често концентрирани в райони, които не разполагат с алтернативни източници на заетост и разчитат на нискоквалифицирана работна ръка ⁽³⁾.

2.3. Според оценки туристическият сектор в ЕС, в който са заети приблизително 13 милиона души ⁽⁴⁾, ще загуби около 1 милиард евро приходи на месец в резултат на епидемията от COVID-19.

⁽²⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-9-2020-0166_BG.html.

⁽³⁾ COM(2020) 550 final.

⁽⁴⁾ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_cap_nuts2&lang=en.

2.4. В много други популярни туристически дестинации хотелите са пусти, а ресторантите, баровете, туристическите атракции, яхтените пристанища, музеите и центровете са затворени. Положението е особено трудно в няколко държави от ЕС, които са основни туристически дестинации, като Италия, Гърция, Португалия, Малта, Кипър, Испания и Франция. Тази година Италия рискува да загуби около 60 % от туристите си. Според предвиждания на Световния съвет по пътувания и туризъм през 2020 г. пазарът за пътувания и туризъм може да загуби 75 милиона работни места в световен мащаб и 6,4 милиона работни места в ЕС ⁽⁵⁾.

2.5. Международната асоциация за въздушен транспорт (IATA) счита, че през 2020 г. загубите на световния въздушен транспорт могат да достигнат над 252 милиарда щатски долара (228 милиарда евро). До 30 юни са били отменени два милиона пътнически полета. На 17 март степента на запълване на капацитета на хотелите във Франция е била 3,3 % (в сравнение със 65,3 % на 26 февруари). Към 30 май ресторантите и баровете са били затворени в почти всички държави — членки на ЕС, с изключение на Швеция. Хотелите, ресторантите, баровете и яхтените пристанища са освободили временно или окончателно хиляди работници. Европейските железници загубиха 90 % от пътниците в разгара на кризата и все още оперират при ниско равнище на използване на капацитета.

2.6. Следва да се признае въздействието върху секторите, свързани с туризма, като производството на оборудване за развлекателната индустрия (например строителството на плавателни съдове). Тези сектори следва да бъдат подпомагани чрез насърчаване на туризма и развитие на възможностите за международна търговия.

2.7. Европейската туристическа екосистема обхваща редица дейности, като пътуване, транспорт, настаняване, хранене, отиди на суша и на вода, култура и природа. Пряко и косвено тази екосистема създава **близо 10 % от БВП на ЕС и превърна ЕС във водещата туристическа дестинация в света с 563 милиона посещения на чуждестранни туристи и 30 % от световните постъпления през 2018 г. (източник: ЕК). С 30 % от чуждестранните туристи през 2018 г. ЕС е основната туристическа дестинация в света (източник: ЕК). Структурата на тези международни потоци може да се използва за изготвянето на подходяща краткосрочна, средносрочна и дългосрочна стратегия и програма на ЕС.**

3. СТЬЛБ I: устойчивост на туризма и транспорта

3.1. ЕИСК счита, че това съобщение следва да бъде първа стъпка към следващото поколение политики и програми на ЕС за устойчив туризъм. То следва да съчетава потребностите и положението на МСП и работниците с оглед възстановяването на доверието на гражданите като туристи и потребители. То следва да защитава правата и стандартите в областта на здравеопазването и безопасността и да гарантира устойчивостта и ликвидността на предприятията в контекста на обновената европейска стратегия за МСП за 2030 г. в съответствие с принципите на Законодателния акт за малкия бизнес в Европа.

3.2. ЕИСК не счита, че е реалистично да се възприеме подход на просто връщане към нормалното с цел справяне с най-сериозната криза, която някога е засягала туристическия и транспортния сектор в ЕС. ЕИСК призовава за цялостен щателен преглед на тези политики, с цел да се възстановят доверието и стабилността на предприятията и работниците чрез приемането на следващо поколение **пакт за солидарност на ЕС** за устойчив туризъм до **2030 г.**

3.3. ЕИСК застъпва становището, че сега е налице възможност да се гарантира справедливо възстановяване и бързо преизграждане на нашите икономики, за да станат по-екологосъобразни, по-справедливи и по-издръжливи на бъдещи сътресения. **Приносът на плана за интеграция на ЕС към европейския модел за устойчиво развитие на туризма и транспорта трябва да бъде преразгледан, като се избегнат всички мерки, свързани с риск от допълнително раздробяване и нелоялни условия/практики на вътрешния пазар.**

3.4. Справедливото и устойчиво възстановяване в туристическия сектор налага:

- 1) да бъдат взети предвид европейските цели за **неутралност по отношение на въглеродните емисии до 2050 г. в съответствие с целите на Парижкото споразумение (заклучения на Европейския съвет от 12 декември 2019 г.)**.
- 2) за да се помогне за постигането на тези цели, ЕИСК счита, че е необходимо първо да бъде разгледан въпросът за видовете транспорт, като се насърчава бавната и незамърсяваща мобилност, като придвижването с велосипед и железопътния транспорт;
- 3) по отношение на туристическото настаняване ЕИСК препоръчва да бъде насърчавано санирането и да се използва екомаркировката на ЕС. Тези структури трябва да бъдат поощрявани да обявяват своето енергопотребление и въглероден отпечатък;

⁽⁵⁾ EPRS_ATA(2020)649368_EN.

4) за да се намалят емисиите на CO₂ в туризма, ЕИСК категорично насърчава използването на местни хранителни продукти и други консумативи, които могат да се рециклират.

5) За да се запълнят съществуващите пропуски по отношение на информацията и данните за международните туристически потоци към ЕС като туристическа дестинация, ЕИСК предлага да се създаде независима обсерватория за устойчив туризъм.

3.5. Отговорните оператори в сферата на туризма трябва да поемат ангажимент да обявяват въглеродния отпечатък на ваканционните и другите предлагани от тях дейности.

3.6. Планът за възстановяване на ЕС и националните планове за възстановяване следва да предоставят достатъчно финансиране за екологичната и цифровата трансформация на туристическия сектор и неговата инфраструктура чрез инвестиции, насочени към повишаване на привлекателността на туризма за потребителите и осигуряване на реални ползи за туристическите дружества.

3.7. ЕИСК счита, че справедливият туризъм се основава на социално отговорна стопанска дейност, която осигурява качествени работни места. Това изисква да се развива несезонен туризъм, който може да гарантира устойчиви работни места. За целта Европейската комисия трябва да подкрепя инициативи и проекти, които отговарят на тези критерии. Следва да бъдат извършени европейски проучвания на социалната и екологичната цена на неустойчивия туризъм.

3.8. Туристическите сектори, които предлагат немасов туризъм (например туризъм на открито, плавателен туризъм), стават все по-популярни сред потребителите в контекста на правилата за социално дистанциране. Тези потребителски тенденции предлагат възможност за ускоряване на възстановяването на по-широкия европейски туристически сектор и на заетостта. Тези сектори следва да бъдат подпомагани, особено в случаите, когато могат да се осъществяват в регионална, национална или европейска среда. В случая с плавателния туризъм се предлагат различни възможности в цяла Европа за островите, реките, каналите, езерата и крайбрежните зони.

3.9. ЕИСК счита, че в рамките на хармонизирана система на ДДС в ЕС следва да се прилага намален ДДС за хотели, ресторанти, пътнически услуги, плавателен туризъм (чартъри на плавателни съдове, яхтени пристанища), автобуси, екскурзоводи и др. Това следва, когато е необходимо, да включва бързи промени в Директивата за ДДС, които да гарантират равно третиране на всички подразделения в туристическия сектор.

3.10. Секторът на туристическите автобусни превози, който се състои от множество малки и средни предприятия, беше тежко засегнат от пандемията. Оборътът на много компании за автобусни превози спадна до 0 — 10 % в сравнение със същия период миналата година. Сега ЕС има възможност да помогне на този сектор, като предприеме действия във връзка с отправените от сектора предложения, включително хармонизирано законодателство за зоните с ниски емисии в рамките на ЕС и „обслужване на едно гише“ за възстановяване на ДДС.

3.11. Във връзка с това трябва да се предприемат действия, чрез които да се помогне за възобновяване на международния, континенталния и националния туризъм в името на обширни сектори от икономиката на ЕС. Железниците могат да помогнат за развитието на туристически дестинации, които не се обслужват достатъчно от въздухоплаването, да открият нови маршрути и да насърчат нови вериги за създаване на стойност. Това е възможност за европейските железници да удовлетворят растящото търсене на пазара от страна на туристи, които вземат под внимание изменението на климата. Годината на железопътния транспорт следва да бъде възможност за формиране на обществена осведоменост относно устойчивия туризъм и новите туристически маршрути, които европейските граждани могат да открият благодарение на железопътните връзки. В този контекст Европейската година на железопътния транспорт следва да бъде също така възможност за популяризиране и насърчаване на обществената осведоменост относно историческите и живописните влакови маршрути в цяла Европа ⁽⁶⁾.

3.12. Поради редица причини значителен брой млади европейци никога не са пътували в рамките на Европа или са го правили рядко. Въпреки че съществуват програми за обмен в областта на образованието, едва неотдавна ЕС стартира инструмент, който би предоставил възможност за пътуване на всеки европеец, което да създаде по-силна връзка на младежите с европейската идентичност, да повиши осведомеността за основните ценности на Европейския съюз и да ги запознае с един устойчив и чист вид транспорт. DiscoverEU е инициатива на Европейския съюз, която дава възможност на хората да открият Европа чрез учене. Пътувайки предимно с железопътен транспорт (има изключения за участниците, които живеят на остров или в отдалечен район), младите европейци могат да открият Европа, нейните големи и малки градове ⁽⁷⁾.

4. СТЬЛБ II: ликвидност, възстановяване на заетостта и на доверието на бизнеса

4.1. Важно е да се подкрепят възстановяването и краткосрочната, средносрочната и дългосрочната ликвидност на европейските туристически предприятия, особено на микро- и малките предприятия. Това следва да стане отчасти чрез незабавно създаване на работна група на ЕС относно ликвидността, която да може да измерва ефективността на съответните мерки отчасти чрез осигуряване на прозрачност по отношение на необосновани откази на искания за кредит, забавяния и ненужна бюрократична тежест и отчасти чрез предприемане на подходящи коригиращи мерки, отнасящи се до Европейския инвестиционен фонд, новите процедури по несъстоятелност и националните омбудсмани.

⁽⁶⁾ TEN/710 — Европейска година на железопътния транспорт (2021 г.) (ОВ С 364, 28.10.2020 г., стр. 149).

⁽⁷⁾ Вж. бележка под линия 6.

4.2. Що се отнася до екскурзоводите, ЕС трябва да гарантира равнопоставеност с равни условия и лоялна конкуренция на туристическия пазар **между професионалните екскурзоводи и незаконно действащи организатори на пътувания и „гидове“**. ЕИСК призовава Европейската комисия в качеството си на пазителка на Договорите да **гарантира балансирано развитие на икономиката на сътрудничеството⁽⁸⁾ на ЕС в държавите членки**, както се заявява в информационния документ на Европейския парламент от 16 ноември 2016 г., който представя европейската програма за икономика на сътрудничеството за екскурзоводските услуги.

4.3. Банковото дело, ликвидността и финансовите политики не бяха разгледани правилно. Някои банки (в Гърция например) избират да използват инструмента за увеличаване на паричната маса (сделки по програмата на ЕЦБ за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия), за да заздравят положението си, а не за да подкрепят реалния пазар. Тези банки предоставят кредити на жизнеспособни и незасегнати предприятия (като супермаркети) и не поемат риска да кредитират уязвими сектори, като туризма и услугите. Ресторанти, кафенета, хотели, автобуси и т.н. вече не са в списъците на банките със заемополучатели; банките искат гаранции за своите заеми, които тези предприятия не могат да предоставят, дори и тези, на които банките биха отпуснали заем. Лихвеният процент е по-висок от 4,5 % въпреки всички гаранции и субсидии от ЕЦБ.

4.4. Заетостта в туристическия сектор в ЕС изисква хармонизиран и модерен подход, основаващ се на националните социални партньори и утвърдени практики. За да не се допускат безработица и загуба на квалифицирани работници, трябва да се договорят краткосрочни мерки в областта на труда на национално равнище между отговорните правителства и социалните партньори. Следва да бъде отчетен и фактът, че в големите градове, където понастоящем публичните и частните работодатели подкрепят мерки за работа от къщи, е налице опасност от затваряне на повечето ресторанти, питейни заведения, барове и кафенета. Необходими са политически мерки и мерки в областта на заетостта, за да се избегне окончателното затваряне на заведенията в градските центрове и околните райони. Освен това работата от къщи (или от разстояние) не трябва да се превръща в заместител на силната европейска трудова мобилност в дългосрочен план. Намалването на броя на конференциите, панаириите, конгресите и бизнес пътуванията в Европа би довело до огромна загуба на работни места, МСП, ноу-хау, творчески и иновационни партньорства в Европа и до по-голямо затваряне в национален начин на мислене.

4.5. Следва да се осигури подкрепа за организирането на търговски изложения, които са от решаващо значение за туристическата индустрия и свързаните с нея сектори, освен че самите те са основен източник за туризъм, пътувания и заетост. Следва да се създадат насоки за това как търговските изложения да се провеждат по безопасен начин и да получават финансиране от ЕС и държавите членки.

4.6. Секторът на туризма: управление на очакванията. Всички налични данни подсказват, че настоящият сезон е загубен. Броят на пристигащите туристи далеч няма да покрие оперативните разходи на сектора. Всички предприятия ще отбележат огромни загуби, които ще изложат на опасност тяхното оцеляване. Тройният пакет на Еврогрупата (пакетите SURE, ЕИБ и ЕМС, които възлизат съответно на 100, 200 и 250 милиарда евро) не е достатъчен и/или правителствата не успяват да приложат добре мерките. В Гърция например правителството реши да не използва Европейския механизъм за стабилност (ЕМС), а при другите два инструмента има забавяне: те не са достатъчно целенасочени, не разполагат с достатъчно средства и не създават достатъчно стимули.

4.7. Широкообхватна маркетингова и комуникационна кампания следва да насърчава европейската туристическа индустрия както в рамките на ЕС, така и извън него, за да се подкрепи възстановяването на сектора. Европейската година на устойчивия туризъм през 2021 г. или 2022 г. ще създаде рамка за целия ЕС и ще позволи стартирането на дейности в целия ЕС.

5. СТЬЛБ III: мрежи от знания и подготвеност, здравеопазване и безопасност, намаляване на рисковете и подготвеност

5.1. ЕИСК счита, че след края на пандемията от COVID-19 и поуките, извлечени от държавите членки, които изпитват трудности при координирането на трансграничните и общите политики, е необходим по-ефективен координиран подход в секторите на туризма и транспорта. Това би могло да се постигне, като всяка година до 2024 г. се разработват пилотни обучителни програми за ефективна съвместна подготовка за ответни действия, изграждане на европейски мрежи на знанието, които да са отворени за социалните партньори и организациите на гражданското общество.

5.2. ЕИСК счита, че е необходимо да се гарантира, че ефективността на националните платформи за намаляване на рисковете, създадени в рамките на Механизма за гражданска защита на ЕС, съгласно Рамковата програма от Сендай на ООН, ще се повиши по-бързо. Поради това ЕИСК призовава Европейската комисия и държавите членки (национални планове за координация на спешната помощ), икономическите и социалните партньори и научните институции да включат секторите на туризма и мобилността в съвместни пилотни проекти по време и след кризата с COVID-19, както и в европейската мрежа за обучение, за да подготвят ответните действия на ЕС.

⁽⁸⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0356&from=BG>.

5.3. За да разполагаме с европейски хармонизирани и актуални данни за туризма и транспортната мобилност, ограниченията на пазара и най-добрите практики, ЕИСК призовава Европейската комисия да създаде специални програми и регионални пилотни проекти в партньорство с ЕС и националните социални партньори, академични и независими изследователски мрежи, обединявайки изследователските и обучителните ресурси. Освен това с цел по-добро координиране на възстановяването на ЕС като международна туристическа дестинация на световно равнище и привличането на преки чуждестранни инвестиции ЕИСК призовава Европейската комисия да насърчи държавите членки да подкрепят специални програми и съвместни пилотни инициативи.

5.4. Трансграничните маршрути за туристически и развлекателни дейности могат да играят ключова роля за възстановяване на връзката между регионите и държавите членки, като същевременно предоставят възможности за развитие на туризма в по-слабо развитите региони. Следвайки примера на мрежата EuroVelo, тези маршрути следва да бъдат разширени с помощта на средствата на ЕС за други сектори и да бъдат широко популяризирани сред потребителите (напр. водни туристически маршрути).

6. СЪЛЪБ IV: управление и ресурси — следващо поколение политики за устойчив туризъм и транспорт

6.1. ЕИСК приветства спешното и необходимо съобщение относно европейския туризъм и транспорт през 2020 година и след това ⁽⁹⁾. Поуките следва да подтикнат институциите на ЕС и държавите членки да преосмислят настоящите политики в областта на туризма и транспорта въз основа на нови, доброволно приети общи правомощия на ЕС посредством засилено сътрудничество между заинтересованите правителства и органите на власт на различните равнища. Това може да се постигне с активното участие на социалните партньори и консултативните органи на равнище ЕС и на национално равнище и като се лансира Европейска година, посветена на устойчивия туризъм.

6.2. ЕИСК подчертава, че е налице неотложна необходимост от ефективна политика на ЕС в средносрочен и дългосрочен план за възстановяване на доверието на хората и на обществото като цяло във възможността да се **пътува** безопасно в рамките на целия Европейски съюз. Тази политика трябва да обхваща и другите екосистеми на европейския туризъм като настаняване, хранене, здравеопазване и безопасност, търговия, телекомуникации и селско стопанство. Туризмът и транспортът в ЕС са сред най-тежко засегнатите от COVID-19 екосистеми.

6.3. За да се възстанови доверието, да се даде нов тласък и да се увеличи туризмът, ЕИСК подкрепя използването на вътрешен „здравен паспорт на ЕС“ (подобно на формуляра във връзка с общественото здраве за локализиране на пътниците (PLF) и QR кодовете) с „Платформа на ЕС за оперативна съвместима многоезична платформа за здравна помощ“. Хората биха могли да използват QR кода за достъп до информация и здравни услуги в страната, която посещават, и да имат спешен достъп до системите за здравеопазване и социална сигурност.

6.4. Формулярът за локализиране на пътниците (PLF), който има за цел тестване на хората и обмен на данни на равнището на ЕС, беше въведен в Гърция, за да бъдат посрещнати посетители от Европейския съюз и от няколко други държави като стратегия за постигане на баланс между общественото здраве, епидемиологичното наблюдение и социално-икономическите ползи, свързани с потока от пътници. PLF се основава на следните два стълба:

1. ефикасно и основано на данни наблюдение: правенето на тестове е най-определящата съставка от въвеждането на стратегии за смекчаване на последиците в контекста на световна пандемия. Тестовите са ценен ресурс и от изключително значение е да бъдат използвани ефективно за събирането на данни, предвиждането на огнища и разработването на хармонизирани политики от общ интерес;
2. ефективно проследяване на контактите: незабавната комуникация с потвърдени положителни случаи и проследяването на контактите са една от малкото на брой ефективни алтернативи на ограничаване на свободното движение.

6.5. ЕИСК призовава всички съответни европейски и национални институции да изготвят многогодишен план за действие на ЕС незабавно след края на извънредното положение. В този план за действие трябва да се преосмисли изцяло провежданата политика на ЕС в областта на туризма и транспорта и да се улесни координирането на туризма в рамките на вътрешния пазар, както и международните туристически потоци от цял свят.

6.6. Формулярът PLF, който се попълва онлайн, е разработен с оглед на тези два стълба и, заедно с инструмента за изкуствен интелект на EVA, позволява:

- 1) целенасочено извършване на тестове въз основа на характеристиките на пътуващия (държава и регион на пребиваване, посетени държави, възраст и пол), които увеличават максимално ефективността на средствата за тестване, и
- 2) бързо проследяване въз основа на декларираните от пътника данни за контакти, информация за дестинацията и т.н.

⁽⁹⁾ COM(2020) 550 final.

6.7. ЕИСК приветства и подкрепя изцяло предложенията, изложени в съобщението, и избраната от Европейската комисия средносрочна и дългосрочна визия в рамките на плана Next Generation EU и общия бюджет на ЕС за периода 2021 — 2027 г., които ще изискват подходящи бюджетни мерки. По-конкретно, тези мерки следва да се съсредоточат върху изпълнението на следващото поколение политики и **програми** за устойчив туризъм, **включително национални бизнес планове** за туристическия сектор, насочени към **изграждане на капацитет в МСП, представителните организации и социалните партньори**, като се отчитат в достатъчна степен другите приоритети на ЕС, които не са непременно свързани с пандемията.

6.8. Хищнически практики на авиокомпаниите: пътуващите с цел почивка или по работа губят пари в еднаква степен, когато резервирани полети на авиокомпаниите се отменят малко след като е било извършено плащането. Авиокомпаниите решават на момента дали да запазят или отменят маршрути, полети и слотове, без да предупреждават предварително своите клиенти. Клиентите се озовават впримчени в практики, свързани с ваучери и премаршрутиране. Възстановяването на платените суми се проточва твърде дълго и представлява по-малко от 20 % от общия обем отменени/резервирани услуги, като източва ценна ликвидност от потребителите и предприятията.

6.9. ЕИСК отбелязва със загриженост деликатния баланс между правата на потребителите и проблемите с ликвидността на авиокомпаниите, дължащи се на отмяна на полетите вследствие на COVID-19. ЕИСК призовава авиокомпаниите, пътниците и европейските и националните органи да намерят подходящи решения по време на преходния период, свързан с COVID-19, по отношение на алтернативни варианти или срокове за възстановяване на разходите. ЕИСК отхвърля незаконните практики на авиокомпаниите, които понякога предлагат само ваучери или промяна на резервацията. ЕИСК призовава авиокомпаниите да спазват европейското законодателство в областта на правата на пътниците (Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁰⁾), включително правото на пълно възстановяване на заплатената сума след отмяна на полета от страна на авиокомпанията.

6.10. Необходим е хармонизиран подход за издаването на ваучери и възстановяванията на суми за целия туристически сектор, в т.ч. индивидуалните туристически дейности, които понастоящем не са обхванати и при които третирането се различа в зависимост от секторите и държавите членки.

6.11. Необходим е интензивен социален диалог в туристическия сектор, който да доведе до стабилни секторни колективни договори, които обхващат всички работници, особено в ситуацията, свързана с кризата с COVID и в периода след нея. Същото се отнася и до транспортния сектор. Това е най-добрият начин за ефективна защита на работещите в тези сектори и за запазване на социалния мир, като по този начин се помогне на дружествата, изложени на риск. Всички заинтересовани страни трябва да положат максимални усилия за засилване на социалния диалог и колективното договаряне на всички равнища в сектора.

6.12. Политиките за добавената стойност трябва да бъдат координирани с националните програми за възстановяване на туризма на равнището на Европейската комисия, за да се възстанови европейският туристически сектор. Разбира се, това следва да бъде свързано с координирането на националните антикризисни програми и възстановяването на въздушния, морския и автобусния транспорт, който понася значителни загуби в много държави от ЕС (Полша, Италия, Испания и др.).

6.13. Необходим е интензивен социален диалог, включващ организациите на МСП, за договаряне на актуализирани секторни колективни споразумения за секторите на туризма и транспорта, тъй като те ще осигурят социален мир и благодарение на договорените решения ще бъдат най-ефективният начин за защита на служителите, като по този начин ще помогнат на застрашените дружества и на целия сектор.

6.14. За възстановяването и растежа на туристическия сектор е необходим всеобхватен подход по отношение на уменията и квалификацията, които не винаги са хармонизирани между държавите и липсва взаимното им признаване (например лицензи за капитани на малки търговски съдове).

6.15. Европейските социални партньори в секторите на туристическите услуги и транспорта следва да координират усилията си за постигане на споразумение относно социалните стандарти в тези сектори.

Брюксел, 18 септември 2020 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Luca JAHIER

⁽¹⁰⁾ ОВ L 46, 17.2.2004 г., стр. 1.